

MOJE DZIECKO DORASTA W ŚRODOWISKU WIELOJĘZYCZNYM

Przewodnik dla rodziców dzieci wielojęzycznych

Dostępny też w językach:

Albańskim

Arabskim

Bułgarskim

Angielskim

Perskim

Francuskim

Kurdyjskim/ Kurmandži

Niemieckim

Rumuńskim

Rosyjskim

Tureckim

Treść

Słowo wstępu	5
Jak przebiega rozwój językowy mojego dziecka?	6
Jak mogę wspierać rozwój językowy mojego dziecka?	7
Wskazówki dotyczące ogólnego wspierania rozwoju językowego	8
Czy rozwój językowy mojego dziecka przebiega prawidłowo?	9
Co oznacza bycie osobą dwujęzyczną/wielojęzyczną?	10
W jaki sposób moje dziecko nauczy się kilku języków?	11
Co może się wydarzyć?	12
Uwaga! Mieszanie się języków	12
Odmowa używania języka	12
Opóźniony rozwój mowy	12
Jeden język staje się dominujący	12
Co jest ważne przy nauce kilku języków?	13
Jak mogę wspierać wielojęzyczność mojego dziecka?	14
Wielojęzyczne grupy rodziców i dzieci	15
Literatura	15

Drodzy rodzice,

wiele dzieci w naszym społeczeństwie posługuje się w życiu codziennym kilkoma językami i dorasta w środowisku wielojęzycznym. Dla Was, jako rodziców, może to oznaczać, że kilka języków odgrywa rolę w wychowaniu Waszych dzieci.

W tej sytuacji rodzice często zadają sobie pytanie, jak wygląda prawidłowy rozwój językowy w środowisku wielojęzycznym i jak mogą najlepiej wspierać swoje dzieci.

Niniejszy przewodnik ma na celu udzielenie wsparcia w kwestiach dotyczących wychowania wielojęzycznego. W przystępny sposób dostarcza on podstawową wiedzę oraz zawiera przydatne i uniwersalne wskazówki dotyczące rozwoju językowego w środowisku wielojęzycznym, które można łatwo włączyć do codziennego życia rodzinnego.

Mamy nadzieję, że ten przewodnik okaże się dla Was przydatny.

Wasz starosta

Dr Andreas Coenen

Jak przebiega rozwój językowy mojego dziecka?

Jak mogę wspierać rozwój językowy mojego dziecka?

- Rodzice są najważniejszymi wzorcami językowymi dla swoich dzieci. Jak, co i kiedy się mówi – dzieci chłoną to wszystko już w łonie matki, aby później to naśladować, a następnie samemu wypróbować i kształtować.

Ilustracja 1: W oparciu o piramidę rozwoju języka instytutu Hilfswerk

© JackF – stock.adobe.com

Rodzice są językowym wzorem do naśladowania dla swoich dzieci!

Wskazówki dotyczące ogólnego wspierania rozwoju językowego

- **Mówcie do dziecka** jak najczęściej w języku, w którym czujecie się najlepiej.
- **Zachęcajcie dziecko, aby dużo mówiło i dajcie mu dużo czasu, aby samo mogło się wypowiedzieć. Pozwólcie mu mówić i nie przerywajcie mu.** Telewizja czy wideo nie zastąpią tej wymiany językowej. **Życie codzienne** daje wiele okazji do komunikowania się z dzieckiem i włączania go w **rozmowy**.
- **Rozmawiajcie z dzieckiem, używając krótkich, prostych zdań, języka potocznego (nie „dziecięcego”!) i nie mówiąc za szybko.** Powtarzajcie poszczególne pojęcia, których dziecko jeszcze nie zna.
- **Nie śmiejcie się, gdy dziecko popełnia błędy językowe,** nawet jeśli brzmi to zabawnie. Nie poprawiajcie błędów, ale w sposób poprawny powtarzajcie to, co powiedział dziecko.
- **Słuchajcie i chwalcie swoje dziecko!**
- **Czytajcie z dzieckiem książki lub wybierzcie się razem do biblioteki i pozwólcie mu wybrać książki, które je zainteresują.**

Ilustracja 2: Zasady wspierania rozwoju językowego

Czy rozwój językowy mojego dziecka przebiega prawidłowo?

Podobnie jak dzieci dorastające jednojęzycznie, również dzieci dorastające w środowiskach wielojęzycznych mogą mieć problemy z rozwojem językowym. Takie problemy nigdy nie są spowodowane przez wychowanie w środowisku wielojęzycznym. Raczej jest to często związane z innymi czynnikami, takimi jak zaburzenia słuchu lub problemy neuropsychologiczne.

Ewentualne problemy można na przykład rozpoznać, gdy dziecko:

- w okresie pierwszych urodzin wydaje się nie rozumieć słów, nie zwraca na coś uwagi poprzez wskazywanie lub nie reaguje na własne imię;
- w drugim roku życia nie podejmuje prób samodzielnego mówienia lub rozumie tylko bardzo niewiele słów;
- w trzecim roku życia dziecko tylko sporadycznie tworzy zdania złożone z dwóch słów lub prawie w ogóle nie uczy się nowych słów.

Macie wrażenie, że Wasze dziecko ma problemy z rozwojem mowy? Że zna zbyt mało słów, ma problemy z wymową i nie potrafi odpowiednio komunikować się z otoczeniem?

Zwróćcie się o poradę do pediatry lub poradni rodzinnej.

©Robert Kneschke - stock.adobe.com

Co oznacza bycie osobą dwujęzyczną/wielojęzyczną?

- Dziecko jest wielojęzyczne, jeśli potrafi aktywnie porozumiewać się w więcej niż jednym języku w życiu codziennym.
- Dorastanie w środowisku wielojęzycznym daje Waszemu dziecku wielką szansę.
- Mózg dziecka potrafi uczyć się kilku języków jednocześnie, nie będąc przy tym przeciążonym. Im wcześniej dziecko zetknie się z nowym językiem, tym łatwiej mu się go nauczyć.

Każde dziecko przyswaja język indywidualnie.
Niektóre dzieci potrzebują trochę więcej czasu.
Dajcie swojemu dziecku czas i bądźcie cierpliwi!

W jaki sposób moje dziecko nauczy się kilku języków?

- **Symultaniczne** – jednoczesne przyswajanie języka – kiedy dziecko uczy się dwóch lub więcej języków od urodzenia.

- **Konsekwentne** – sukcesywne przyswajanie języka – gdy dziecko uczy się drugiego lub trzeciego języka, około trzeciego roku życia. Drugi lub trzeci język jest więc przyswajany po języku pierwszym.

©Robert Kneschke - stock.adobe.com

Co może się wydarzyć?

Uwaga! Mieszanie języków

- **Dzieci mieszają i łączą języki, którymi się posługują.** Nierzadko zdarza się, że dzieci uczące się nowego języka, popełniają na początku określone błędy. Często te błędy świadczą o tym, że dzieci są na dobrej drodze do opanowania języka niemieckiego.

Odmowa używania języka

- W niektórych rodzinach zdarzają się fazy, kiedy dzieci mówią tylko po niemiecku i odmawiają mówienia w języku rodzinnym. Nie jest to powód do zmartwień.
- Konsekwentnie używajcie języka rodzinnego w rozmowach ze swoim dzieckiem. Wasze dziecko może również rozwijać język rodzinny poprzez słuchanie i z pewnością będzie się nim posługiwać w późniejszym czasie.

Opóźniony rozwój mowy

- Normalne jest, że dzieci wychowujące się w środowisku wielojęzycznym zaczynają mówić w wieku 14. do 16. miesiąca życia.

Jeden język będzie bardziej dominujący

- Kiedy języki są podobne i używane z taką samą częstotliwością, rozwijają się jednocześnie.
- Jeśli języki bardzo się od siebie różnią, wówczas rozwijają się inaczej: język dominujący i język słabszy.

Co jest ważne przy nauce kilku języków?

DUŻO KONTAKTU z językami!

- Tak **WCZEŚNIE** jak to możliwe.
- Tak **CZĘSTO** jak to możliwe.

Dostarczanie **WIELE BODŹCÓW!**

- Tworzenie możliwości używania języka w życiu codziennym.
- Podróże do kraju ojczystego lub zagraniczne.
- Obchodzenie zorganizowanych świąt i spotkanie się z ludźmi, dla których dany język jest pierwszym językiem.
- Uczestnictwo w zabawach grupowych lub imprezach dla dzieci, podczas których juniorzy rozmawiają ze sobą tym samym językiem.

©Robert Kneschke – stock.adobe.com

Jak mogę wspierać wielojęzyczność mojego dziecka?

- **Mówcie do swojego dziecka w swoim ojczystym języku.** Jako matka lub ojciec, zawsze mów do dziecka w języku, w którym najlepiej potrafisz je uspokoić, pocieszyć i okazać mu swoje uczucia.
- **W przypadku dwujęzyczności w rodzinie należy stworzyć jasne „zasady językowe”.** Nie mieszajcie i nie używajcie języków w sposób dowolny podczas rodzinnych rozmów: Ważne jest, aby dziecko potrafiło kojarzyć dany język z określonymi sytuacjami lub osobami, np. język turecki z matką, a język niemiecki z ojcem.
- **Zapewnijcie dziecku wczesne i częste okazje do poznawania i używania swojego drugiego języka.** Łatwiej jest uczyć się drugiego języka w warunkach codziennych – na placu zabaw, z przyjaciółmi w domu czy w przedszkolu.
- **Regularne wizyty w przedszkolu pomagają w nauce języka niemieckiego!** Jeżeli dziecko w momencie pójścia do przedszkola nie mówi jeszcze po niemiecku, należy z nim nadal rozmawiać w języku ojczystym. Pomoże to dziecku zakończyć proces przyswajania jego pierwszego języka. Jednocześnie należy zapewnić dziecku możliwość zabawy z dziećmi niemieckojęzycznymi poza przedszkolem, aby mogło się ono dobrze nauczyć języka niemieckiego.
- **Czytajcie często dziecku w obu językach!** Zaopatrzenie się w książki w odpowiednich językach.
- **Wykształćcie w swoim dziecku pozytywne nastawienie do wielojęzyczności:** dziecko potrafi coś, czego nie potrafią inni, ma pewną przewagę nad innymi.
- **Wyszukajcie oferty w najbliższej okolicy!** Im więcej dziecko ma kontaktu z językiem, tym lepiej się go nauczy.
- **Wybierzcie dobrej jakości media elektroniczne, takie jak telewizja, płyty DVD, płyty CD, radio, tablety i smartfony,** a także Internet. W tym przypadku bardzo ważny jest czas użytkowania.

Wielojęzyczne grupy rodziców i dzieci

W zasięgu ręki

- Program edukacji rodzinnej dla rodziców i ich dzieci w wieku od 0 do 3 lat.
- Wspieranie wielojęzyczności poprzez działania dostosowane do dziecka.

Program „Rucksack KiTa”

- Program edukacji rodzinnej dla rodziców i ich dzieci w wieku od 4 do 6 lat, które uczęszczają do przedszkola.
- Równoległy rozwój języka rodzinnego i języka otoczenia.

Aby uzyskać więcej informacji, skontaktujcie się z Miejskim Centrum Integracji powiatu Viersen (Kommunales Integrationszentrum des Kreises Viersen) pod numerem telefonu 02162 39-1961 lub adresem e-mail felicia.bot-jurca@kreis-viersen.de.

Literatura

Poniżej znajduje się wykaz literatury, która została wykorzystana do opracowania niniejszego przewodnika.

- Abdelilah-Bauer, B. (2012). *Zweisprachig aufwachsen: Herausforderungen und Chance für Kinder, Eltern und Erzieher* (3. Auflage 2016). München: Verlag C.H. Beck
- Burkhardt Montanari, E. (2000). *Wie Kinder mehrsprachig aufwachsen: Ein Ratgeber*. (7. Auflage 2020). Frankfurt am Main: Brandes & Apsel Verlag
- Chilla, S. und Fox-Boyer, A. (2012). *Zweisprachigkeit/Bilingualität: Ein Ratgeber für Eltern*. (2. Auflage 2016). Idstein: Schultz-Kirchner Verlag
- Goethe-Institut, Sprachabteilung. *Kinder entdecken Deutsch: Eine Broschüre für Eltern und Pädagogen*. Warschau
- Haid, A. (2012). *Kindlicher Spracherwerb: Kinder lernen sprechen, Informationsbroschüre*. (2. Auflage 2012).
- Hilfswerk, Österreich. (2020). *Sprechen macht schlauer: Wie Kinder fürs Leben lernen*. Mattersburg: Wograndl
- Hricova, M. (2021). *Sprachförderung bei Mehrsprachigkeit: Ein Ratgeber für Eltern, Pädagogen und Therapeuten*. Idstein: Schultz-Kirchner Verlag
- Jimenez, M.I. (2015). *Mit Sprache umhüllen: Praktische Tipps für die bilinguale Erziehung*. Pulheim: Schau Hör Verlag
- Land Niederösterreich, Amt der NÖ Landesregierung. (2020). *Sprich mit mir und hör mir zu!: Eine Broschüre für Eltern, 12 Anregungen wie wir unsere Kinder beim Sprachenlernen unterstützen können 0 – 6 Jahren*. St. Pölten: Amtsdrukerei
- Leist-Villis, A. (2008). *Elternratgeber Zweisprachigkeit: Informationen & Tipps zur zweisprachigen Entwicklung und Erziehung von Kindern*. (7. Auflage 2016). Tübingen: Stauffenburg Verlag
- Nodari, C. und De Rosa, R. (2003). *Mehrsprachige Kinder: Ein Ratgeber für Eltern und andere Bezugspersonen*. (2. Auflage 2006). Bern: Haupt Verlag
- okay. *zusammen leben, Projektstelle für Zuwanderung und Integration*. (2010). *Sprich mit mir und hör mir zu! 12 Anregungen wie wir unsere Kinder beim Sprechenlernen unterstützen können: Eine Broschüre für Eltern*. Dornbirn: VVA, Vorarlberger Verlagsanstalt
- Triarchi-Herrmann, V. (2011). *Mehrsprachige Erziehung: Wie Sie Ihr Kind fördern*. (3. Auflage 2012). München: Ernst Reinhardt Verlag
- Universitätsstadt Tübingen, Gleichstellung und Integration. (2012). *Mehrsprachig aufwachsen: Ein Gewinn für Bildung, Informationen für Eltern und Lehrkräfte*. Interne Dienste

Okręg Viersen

Urząd ds. opieki społecznej – Miejskie Centrum Integracji

Rathausmarkt 3 | 41747 Viersen

www.kreis-viersen.de

Sponsorowany przez:

Ministerium für Kinder, Familie,
Flüchtlinge und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

Ministerium für
Schule und Bildung
des Landes Nordrhein-Westfalen

Impressum

Wydawca: Powiat Viersen – starosta
Redakcja: Miejskie Centrum Integracji
Edycja: Biuro prasowe
Układ: Biuro prasowe
Druk: Druckzentrum Kreis Viersen
Stan na: styczeń 2022
Zdjęcia: ©Powiat Viersen – o ile nie podano inaczej
Infografiki: ©Powiat Viersen – Miejskie Centrum Integracji

